

Overweging bij Numeri 11: 25-29 en Marcus 9: 38-48

29 september 2024

Een paar dagen geleden zag ik op de website van de NOS een leuk filmpje: twee tijgers die werden opgevangen door Stichting Leeuw in Noord Holland, worden binnenkort uitgezet in Kazachstan, in de hoop dat er zo weer een nieuw begin gemaakt kan worden met de uitgestorven populatie van tijgers daar. “Het lijkt wel een jongensboek” zei de geëmotioneerde directeur van de stichting. Ja, soms lijkt het leven wel een boek. Met spannende, onverwachte wendingen. Soms gebeurt ook het tegenovergestelde: je leest een boek, en dat lijkt met je eigen leven helemaal niets te maken te hebben. Je vraagt je af: waar gáát dit over? Ik weet niet hoe het bij u zit, maar zo’n gevoel bekwam mij een beetje bij de teksten van vandaag. De Heer die neerdaalt in een wolk; de oudsten van het volk die gaan profeteren; handen, voeten en ogen die maar beter kunnen worden afgehakt en uitgerukt. Wat moeten we met die teksten?

Maar... en dat weet ik ook: dan wordt het pas echt spannend. Als we het niet meer snappen, als de betekenis niet vanzelfsprekend is, als iets je intuïtief eerder tegen staat: dan moet je gaan graven. Want dan bestaat de kans dat je echt een schat vindt.

Laten we dus nog eens kijken. Eerst de tekst uit Numeri, de eerste lezing. Zo, zonder context, is het niet zo duidelijk wat hier gebeurt. Maar als we een beetje uitzoomen, zien we dat deze dialoog tussen Mozes en Jozua op een cruciaal moment plaatsvindt: het volk van Israël trekt door de woestijn en het schiet allemaal niet op. Het eten is op, er is nauwelijks water. Ze beklagen zich bij God, die in woede ontsteekt en een groot vuur doet oplaaien aan de rand van het kamp. Maar nauwelijks is het vuur gedoofd, of het volk begint weer van voor af aan te klagen: “Waren we maar in Egypte gebleven.” Wanhopig wendt Mozes zich tot God: “Mijn God, wat moet ik toch met ze?” “Goed”, antwoordt God, breng de oudsten van het volk samen, en ik zal een deel van de geest die op jou rust, ook op hen overdragen. Dan kunnen jullie samen de last van dit morrende volk dragen. En voor eten zal ik ook zorgen.”

Zo gezegd, zo gedaan. En dan komt dus dit fragment: God doet wat hij beloofd heeft, zijn Geest daalt neer op de oudsten en ook zij beginnen te profeteren. Even voor de goede orde: 'profeteren' is niet 'de toekomst voorspellen', maar 'spreken namens God, woorden spreken die door God zijn ingegeven'. Met andere woorden: eindelijk komt er een beetje hulp voor Mozes, die het niet meer trekt in zijn eentje. Eindelijk zijn er mensen die hem kunnen steunen, die het volk kunnen toespreken om de moed erin te houden. En uitgerekend dan komt er iemand klagen dat er nóg twee mensen zijn die het óók begrepen hebben, namelijk dat ze het beloofde land niet gaan halen met "vroeger was alles beter". Maar ja, die twee mannen, dat waren niet de oudsten. Dus dat was eigenlijk niet de bedoeling, toch? "Mijn heer, dat moet u hen verbieden." Ziet u Mozes ook uit zijn vel springen? Zijn er potjandriedubbeltjes nog meer mensen wiens neuzen de goede kant uit staan, en in plaats dat we een gat in de lucht springen, gaan we zeuren omdat zij niet "de uitverkorenen" zijn.

In het fragment dat we lazen uit Marcus, gebeurt eigenlijk iets soortgelijks, behalve dat we er misschien nog wel smakelijk om kunnen grinniken omdat het nogal kinderachtig is: de leerlingen komen klagen bij Jezus omdat ze iemand hebben gezien die in Zijn naam duivels uitdrijft. Ze hebben geprobeerd hem tegen te houden omdat hij geen volgeling van hen is, maar dat is klaarblijkelijk niet gelukt. Ook hier, als we even uitzoomen, zien we de bredere dynamiek van het verhaal: in de verzen voorafgaand aan dit fragment gebeuren er namelijk drie dingen: 1. Jezus vertelt zijn leerlingen dat hij zal sterven en verrijzen, maar de leerlingen begrijpen het niet, 2. De leerlingen maken ruzie met elkaar over de vraag wie van hen de belangrijkste is, en 3. De leerlingen hebben geprobeerd een kwade geest uit te drijven, maar dat is niet gelukt.

Samengevat: de leerlingen zijn gefrustreerd en het spoor bijster. En zie: daar staat ineens een man, een onbekende, die wél in Jezus' naam duivels uitdrijft. Nou moe! Let ook even op de precieze bewoordingen: "*We hebben getracht het hem te beletten omdat hij geen volgeling van ons was.*" Van ONS! Niet 'van u'. Het gaat de leerlingen nog steeds eigenlijk vooral om zichzelf. Ze hebben, net als het volk van Israël in de woestijn, hun blik naar binnen en naar beneden gericht. Geen wonder dat Jezus tegen hen uitvalt: waag het niet om met jullie kleinzielige egoïsme anderen het geloof te ontnemen. Geloven is vertrouwen,

en dat is kwetsbaar. Als jullie dat ontluikende vertrouwen met je frustratie weer om zeep helpen – wee je gebeente.

We hebben de teksten nu wat meer context gegeven, waardoor ze hopelijk wat meer zijn gaan spreken. Misschien kunnen we ook de vragen die het verhaal oproept, eens aan onszelf voorleggen: Wanneer sprak ik voor het laatst woorden van hoop en bemoediging? Wanneer voelde ik me wanhopig door frustratie? Wanneer was de letter voor mij belangrijker dan de geest? Wanneer gunde ik een ander iets niet uit jaloezie? Wanneer had ik het gevoel dat de geest van God op mij rustte?

Misschien kunnen we al die gebeurtenissen en de emoties die ze oproepen voorleggen aan de Eeuwige, in het vertrouwen dat Hij zich over ons zal ontfermen.

Liesbeth Jansen